

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry LAUSUNTO
PL 510
00101 Helsinki

09.10.2024

EDUSKUNTA
Maatalousjaosto

Viite: Lausuntopyyntö HE 109/2024 vp

**ASIA: TILANNEKATSAUS MAATALOUSTUOTTEIDEN MARKKINOISTA JA SATONÄKYMISTÄ
SEKÄ LISÄKSI MAATALOUDEN KANNATTAVUUS, MAATALOUSTULO, KANNATTAVUUDEN
PARANTAMINEN JA TAE:N VAIKUTUKSET KANNATTAVUUTEEN (PL 30)**

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua maatalouden kannattavuudesta, markkinoista, maataloustulosta sekä satonäkymistä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Talousarvioesitys toteuttaa Suomen CAP-suunnitelmaa ja hallitusohjelmaa kuluvalle EU:n ohjelmakaudelle, joten sinällään esitys ei reagoi toimintaympäristön muutoksiin tai poikkeuksellisiin sääoloihin yksittäisinä vuosina. Kuten aiemminkin, kannattavuuden, satonäkymien, tulojen ja viljelijöiden tulevaisuudensuunnitelmien osalta tilanne vaihtelee merkittävästi niin tuotantosuuntien välillä kuin sisällä ja eri alueiden välillä. Kustannustilanne on ollut vakaa viimeiset kaksi vuotta, eikä markkinoilla ole nähty vuoden 2021 ja 2022 alun kaltaisia poikkeuksellisia hintavaihteluita. Markkinakorkojen viimeaikainen aleneminen helpottaa viiveellä investoineiden tilojen taloustilannetta.

Vuodet 2023 ja 2024 ovat yleisesti ottaen olleet vaikeita kasvinviljelylle poikkeuksellisten sääolojen, viljan laadun ja tuotannon huonon panostuotos -suhteen takia. Näiden syiden takia kannattavuus on erittäin heikko. Tosin vaihtelu tilojen ja vuosien välillä on merkittävä tilan sijainnista ja myyntihintojen kiinnitysajankohdasta riippuen. Toinen merkittävä kannattavuuteen vaikuttava tekijä on viljan laatu, joka on ollut haaste sekä vuoden 2023 että 2024 sadossa. Yksittäisistä viljelykasveista tärkkelysperunan kuluvan vuoden viljelyala supistui poikkeuksellisen pieneksi viime vuoden sadonkorjuun ongelmien takia ja toisaalta sokerijuurikkaan viljely elpyi kannattavuuden paranemisen myötä.

Kotieläintuotannossa viimeiset kaksi vuotta ovat olleet kannattavuuden näkökulmasta keskimääräisiä tai keskimääräistä parempia, vaikka tuottajahinnat tällä hetkellä pääsääntöisesti alittavat EU:n keskihinnat. Lihantuotannossa tilanne on maidontuotantoa parempi, sillä maidon tuottajahinta on laskenut koko kuluvan vuoden ajan.

Kuten vuosi sitten, kotieläintuotannossa kokonaistuotantomäärät ovat pääsääntöisesti pienessä laskussa. Lopettavien tilojen tuotannolle ei löydy kapasiteettia kehittäville tiloille laajennusinvestointien määrän ollessa pieni. Haastavin tilanne on Itä- ja Pohjois-Suomen alueilla, koska joissain maakunnissa yli 10 prosenttia maitotiloista on lopettanut tuotannon viimeisen 12 kuukauden aikana.

Maatalouden keskeinen haaste nykyisessä toimintaympäristössä on investointien kannattavuus. Tilastojen valossa maatalouden kiinteät kustannukset eivät ole kertaakaan laskeneet 2000-luvulla ja näin näyttää tapahtuneen nytkin vuosien 2021–2023 poikkeuksellisen nopean kustannusnousun jälkeen. Tilanne näkyy investointien painottumisena pakollisiin korvausinvestointeihin, energiainvestointeihin ja kotieläintuotannossa peruskorjauksiin sekä pienimuotoisiin laajennuksiin. Tilanne on hieman parantunut viime vuodesta ja paranee edelleen vuonna 2025 markkinakorkojen laskun myötä.

Kokonaisuutena arvioiden vuoden 2024 maataloustulo ei merkittävästi poikkea vuodesta 2023 ja vuoden 2025 talousarvioesityksellä ei ole positiivista muutosvaikutusta ensi vuoden maataloustuloon. Nykyisen maatalouspolitiikan muutosmahdollisuudet ovat hyvin rajalliset ennen vuotta 2030, joten markkinoiden kehitys ja markkinoihin vaikuttavat poliittiset päätökset ovat erittäin ratkaisevia maatalouden lähivuosien kehityksen osalta.

Helsingissä 9.10.2024.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
tutkimuspäällikkö